

Strategické hodnotenie obrany SR verzus Bezpečnostný systém SR alebo Čo bolo skôr - vajce alebo sliepka?

Marián Mikluš | 24.06.2011

Krátkym vstupom by som sa chcel, svojim pohľadom na vec, dotknúť otázky *systemu a subsystémov* v oblasti bezpečnosti, obrany a krízového manažmentu SR.

Ak sa nemýlim, tak uplynulo už 8 až 10 rokov od posledných spracovaných a prijatých dokumentov, ktoré sa dotýkali Bezpečnostného systému Slovenskej republiky. Medzi najdôležitejšie patrili: návrh *Koncepcie bezpečnostného systému SR* (44.schôdza ROŠ z 15.10.2001) , *Audit krízového manažmentu štátu* (UV SR č. 310 z 27.3.2002) a *Komplexný plán výstavby a ďalšieho rozvoja bezpečnostného systému SR na roky 2004-2010* (do 15.11.2003).

Ďalším postupom, pre aktualizáciu, modernizáciu a efektívnejšie fungovanie Bezpečnostného systému SR, bolo vládou SR prijatie *Zámeru výstavby a ďalšieho rozvoja bezpečnostného systému SR dokonca roka 2010* zo 17.6.2008 a následne bolo uložené spracovať návrh *Koncepcie bezpečnostného systému SR* (podľa UV SR č. 478/2008), čo však bolo zrušené novou vládou SR (UV SR č. 741 zo dňa 27.10.2010).

Bezpečnostný systém SR je inštitucionálnym a vecným nástrojom bezpečnostnej politiky SR. Predstavuje mnohorozmerný komplex, ktorý je tvorený politickými, ekonomickými, *vojensko-obrannými*, vnútro- bezpečnostnými, záchranárskymi, zdravotníckymi, humanitnými, právnymi, sociálnymi, kultúrnymi, historickými a ekologickými prvkami a ich vzájomnými prepojeniami a väzbami.

Zodpovednosť za zaručenie bezpečnosti SR majú v rozsahu vymedzenej pôsobnosti zodpovedné orgány zákonodarnej, výkonnej a súdnej moci, prokuratúry, miestnej štátnej správy, územnej samosprávy a vecne príslušné právnické a fyzické osoby.

Poslaním Bezpečnostného systému SR je plánovať, riadiť, kontrolovať a koordinovať úlohy, opatrenia a aktivity jeho subsystémov a prvkov na zaručenie stavu bezpečnosti štátu v čase mieru a v krízových situáciách pri efektívnom využití vnútorných zdrojov a prostriedkov štátu a medzinárodnej podpory.

Ako z teórie, tak najmä z praxe je zrejmé, že bezpečnostný systém je spravidla tvorený viacerými subsystémami, ako sú:

- *subsystém rozhodovania a riadenia*
- *subsystém zahraničnej bezpečnostnej politiky*
- ***subsystém obrany***
- *subsystém vnútornej bezpečnosti, poriadku a ochrany*
- *subsystém zabezpečenia*

alebo *subsystém riadenia, výkonný subsystém a ekonomický subsystém* (podľa návrhu Konceptie BS SR zo septembra 2009).

V kontexte deklarovaneho súčasného Programového vyhlásenia vlády v časti 4.3 *Bezpečnostná politika a obrana o vykonaní Strategického hodnotenia obrany SR* (SHO SR) s cieľom definovať politicko-strategický rámec pre dlhodobý rozvoj obranného potenciálu SR a Ozbrojených síl SR vrátane zabezpečenia stabilného zdrojového rámca je nevyhnutné upozorniť, že tento záväzok vlády je redukciou len na jeden subsystém z Bezpečnostného systému SR (z piatich alebo troch subsystémov), je vytrhnutý z kontextu, nie je to komplexný, previazaný a efektívny prístup a zrejme len účelovo vychádza z už dávnejšie známeho

stavu, že je zásadný rozpor medzi plnením obrannej politiky, najmä prostredníctvom Ozbrojených síl SR a ich zdrojovým zabezpečením, resp. nezabezpečením.

Už aj pri tomto redukovanom zámere, len na hodnotenie obrany, je zrejmé, že to obsahovo vyvolá potrebu vykonať analýzy a závery zo všetkých ostatných subsystémov Bezpečnostného systému SR. Napokon celý Bezpečnostný systém SR je v takom stave, že nevyhnutne vyžaduje vykonať komplexné zhodnotenie a jeho aktualizáciu alebo aj zásadné zmeny.

A tu stojí namieste otázka, či toto hodnotenie obrany SR, resp. hodnotenie Bezpečnostného systému SR nemal riadiť jeden z podpredsedov vlády za účasti spracovateľského tímu všetkých zodpovedných rezortov, úradov a komisií krajských, okresných úradov a orgánom samosprávy podľa subsystémov bezpečnostného systému?!

Pritom v ďalšej časti Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2010 – 2014 je v časti 4.2 *Vnútorňý poriadok a bezpečnosť* úloha **pripraviť novú koncepciu Bezpečnostného systému SR** s cieľom zabezpečiť jednotu krízového riadenia pri vojenských a nevojenských hrozbách a jeho efektívnejšie fungovanie na všetkých úrovniach.

Takže sa zdá, že tieto dve úlohy z časti 4.2 a 4.3 Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2010 – 2014 bolo potrebné skoordinať a nie sa každým rezortom „hrať na vlastnom piesočku“! Ved’ pri príprave a spracovaní novej koncepcie Bezpečnostného systému SR sa budú znova kreovať spracovateľské tímy na jednotlivé oblasti vrátane obrany, vykonávať pracovné stretnutia, porady, konferencie, prezentácie a znova za účasti tretieho sektora?! Je to hospodárne a efektívne?!

Podľa môjho názoru a skúseností sa nám tento parciálny krok (hodnotenie obrany) negatívne vráti aj s úrokmi. Pretože okrem nevyváženosti úloh so zdrojmi v obrane, nemáme v SR komplexne doriešenú a nieto ešte funkčnú ani celú oblasť Bezpečnostného systému vrátane krízového manažmentu a civilného núdzového plánovania.

Je možné prejedukovať, že ani tá najlepšia snaha spracovateľov SHO SR pravdepodobne neprinesie potrebný reálny výsledok.

Ako príklad môžem uviesť Komplexné hodnotenia obrany SR (KHO SR) za jednotlivé roky, od roku 2006 za rok 2005 až po dnes, v ktorých boli viac či menej dostatočne silné signály o nedostatkoch a rozporoch medzi úlohami a zdrojmi, ale všetky vládnuce garnitúry od roku 2002, resp. 2005, nič nevideli, nepočuli a neriešili. Pritom už v Predkladacích správach KHO SR sa konštatuje, „že KHO SR predstavuje zhodnotenie úrovne zabezpečenia obrany štátu, rozvoja spôsobilosti ozbrojených síl a plnenia medzinárodných záväzkov. Pri identifikácii pozitívnych výsledkov **dôraz kladie na špecifikáciu nedostatkov a ich dosahov na plnenie rozhodujúcich úloh** vyplývajúcich z Obrannej stratégie SR, všeobecne záväzných právnych predpisov, uznesení NR SR, vlády SR a medzinárodných záväzkov vrátane návrhu operatívnych odporúčaní“. Takže trhací kalendár?

Kto, kedy a komu predloží naše zahraničnopolitické bezpečnostné priority a ambície v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ a novej strategickej koncepcie obrany a bezpečnosti NATO?! A tieto musia byť zabezpečené skutočnými zdrojmi, silami a prostriedkami od politických, ekonomických, vojenských, environmentálnych až po kultúrne, pre nie virtuálne, ale reálne prijatie a plnenie národných úloh a medzinárodných záväzkov.

Paradoxom tejto reálnej situácie je to, že vojaci a bývalí vojaci musia pripomínať bývalým a najmä súčasným kompetentným politikom, aby plnili svoje záväzky a sľuby, a presvedčovať ich aj o tom, že bezpečnostná situácia je často krát veľmi premenlivá a nepredvídateľná, že je potrebné dostatočne a primerane myslieť na „zadné vrátka“.

Tento stav je zrejme aj dôsledkom, resp. pokračovaním toho, že Európania sa už od skončenia druhej svetovej vojny v oblasti obranných kapacít prevažne spoliehali a spoliehajú na USA. Zároveň si ešte neuvedomujú, že generácia amerických politikov, ktorých skúsenosť bola formovaná počas studenej vojny odchádza a nahradia ich politickí lídri s úplne odlišnými prioritami, vyznačujúci sa netrepezlivosťou s európskymi požiadavkami na americkú angažovanosť a zaneprázdnení starosťami o rastúci americký rozpočtový deficit. Pripomínam, že v tomto kontexte je aj odmietnutie Ameriky byť lídrom v Líbyi. Prezident Obama správne povedal „Líbya ja európsky problém“.

Ved' aj naše odvolávanie sa na kolektívnu obranu v rámci NATO má slovenský paradox. Tým, že neprispievame do spoločnej obrany primeraným a štandardným rozpočtom, resp. vojenskými spôsobilosťami, tak takúto obranu oslabujeme a postupne znefunkčňujeme. Zbytočne sa budú prijímať nové strategické koncepcie NATO a EÚ ak nebudú podporené adekvátnymi a potrebnými vojenskými spôsobilosťami. Tak to ostane len ako politický zámer bez možnosti dôslednej realizácie. Zároveň prenášame túto záťaž na bedrá iných koalíčných partnerov v NATO a EÚ! A myslíme si, že oni budú čušať a bez reciprocity za nás znášať dôsledky?! Takže ako ďalej?

Postupne a už dlhodobejšie sa kreuje zámer o Európskej armáde. Okrem iného, v tomto prípade sa už nebude dať tak nezodpovedne, ale prefikane vyhýbať plneniu svojich záväzkov a to nielen Slovenskou republikou.

DespiteBorders

Autor je bývalý náčelník Generálneho štábu Armády SR a bývalý obranný poradca pri NATO a EÚ

DespiteBorders